

**Elektrik alanındaki özelleştirmelere karşı bir araya gelen
Özelleştirme Karşıtı Platform'dan Hükümet'e uyarı:**

DAĞITIM ÖZELLEŞTİRMELERİNDEN VAZGEÇİN

Elektrik alanındaki özelleştirmelere karşı bir araya gelerek Özelleştirme Karşıtı Platformu (ÖKP) yeniden harekete geçiren 13 sendika, meslek ve demokratik kitle örgütü, dağıtım özelleştirmelerinden vazgeçmesi için hükümeti uyardı. Ortak olarak yapılan açıklamada, "kamu yararı" ilkesi üzerinden birlikte mücadele kararı alındığı kaydedilerek, "Sakarya başta olmak üzere dağıtım özelleştirmelerinin başlatıldığı bölgelerde ÖKP oluşturulmuş olup, bildiri dağıtımı, kitlesel basın açıklamaları gibi eylem süreci başlatılmıştır. Merkezi düzeyde de bir araya gelen ÖKP bile-

şeni örgütler olarak Hükümet'i dağıtım özelleştirmelerinden vazgeçmeye, daha şimdiden özelleştirmenin zararını pahalı elektrikle ödemeye başlayan halkımızı da enerjisine sahip çıkmaya çağırıyoruz" denildi.

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Genel Merkezi'nde 11 Haziran 2008 tarihinde ÖKP bileşenleri olarak, Türkiye Enerji, Su ve Gaz İşçileri Sendikası (TES-İŞ), Türkiye Maden İşçileri Sendikası (T. MADEN-İŞ), Genel Maden İşçileri Sendikası (GENEL MADEN-İŞ), Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası (PETROL-İŞ),

Enerji, Sanayi ve Maden Kamu Emekçileri Sendikası (ESM), Türkiye Devrimci Maden Arama ve İşletme İşçileri Sendikası (DEV MADEN-SEN), EMO, Kimya Mühendisleri Odası (KMO), Maden Mühendisleri Odası (Maden MO), Metalurji Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası (MMO), Jeoloji Mühendisleri Odası (JMO) ve Tüketici Hakları Derneği (THD) ortak basın toplantısı düzenlediler. ÖKP adına ortak açıklamayı EMO Yönetim Kurulu Başkanı Musa Çeçen okudu. Elektrik alanında bugüne kadar sürdürülen özelleştirme ve serbest piyasa uygulamaları ülkemizi enerji sıkıntısı ve

pahalı elektrik fiyatlarıyla karşı karşıya bıraktığı kaydedilen ortak açıklamada, dağıtım özelleştirmelerinin hukuka ve kamu yararına aykırı yönleri ortaya konuldu. Açıklamada, özelleştirme gerekçesi olarak kullanılan "Yatırım yapmak için devletin parası yok" söylemine şöyle tepki gösterildi:

"Enerji alanında 'yatırım yapmak için devletin parası yok' söylemleriyle enerji alanında özelleştirme ve serbest piyasa uygulamaları sonucunda milyarlarca dolar kamu kaynağı özel şirketlere transfer edilmiş, bunun karşılığında ise ülke yatırım açmazıyla karşı karşıya kalmıştır. Kaynağı olmadığı söylenen devlet batık bankalardan ötürü milyarlarca dolar borç yükünü üstlenmiş, en son 90 milyar YTL'lik Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu'nun Hazine'ye olan borcunu silmeye çalışmaktadır."

Elektrik Alanı Piyasanın Kar Hırsına Terk Edildi

Kamuya yatırım yaptırılmaması ve özel sektörün de yatırım yapmaması nedeniyle ülkenin enerji açığıyla karşı karşıya bulunduğu dikkat çekilen açıklamada, enerji açığının yükseldiği dönemde devreye alınan borsa sistemiyle sürekli elektrik fiyatlarının arttığı kaydedildi. "Bizzat özelleştirme ve serbest piyasa uygulamalarının gerekçesi olarak kullanılan 'en pahalı elektrik olmayan elektriktir' noktasına özelleştirme ve serbest piyasa uygulamaları sonucunda gelinmiştir" denilen açıklama, şöyle devam etti:

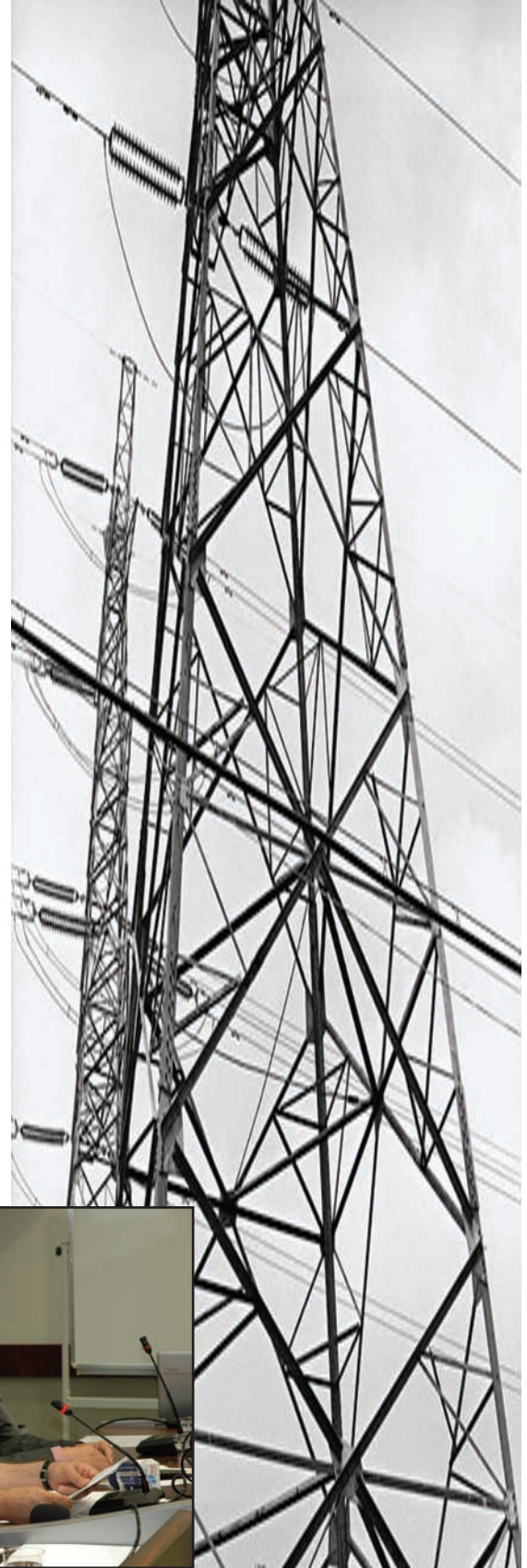
"Şimdi yine bu söylemle özel sektöre yeni aktarım mekanizmaları ve teşviklerin kapısı sonuna kadar açılmaya çalışılmaktadır. Bu ortamda yapılmaya çalışılan elektrik dağıtım özelleştirmeleri yeni bir aktarım mekanizmasından başka bir şey değildir. İktidara gelmeden önce eleştirdiği IMF ve Dünya Bankası'na bağımlılıkta sınır tanımayan, devlet yönetimini

tüccarlık sanan AKP, elektrik alanını piyasanın kar hırsına terk etmiştir. Elektrik enerjisi alanında 5 yıldır sürdürdüğü uygulamaların boyalı yüzü dökülmeye başlamıştır. Şimdi dağıtım ağlarını satarak, kendi iktidarını sürdürmeye yönelik olarak nakit para ihtiyacını karşılamaya çalışmaktadır. Diğer yandan otomatik fiyat mekanizmasını da devreye alıp enerji alanındaki yükü halkın sırtına bırakarak şirketlere kar garantili bir yapı teslim etmeye çalışmaktadır. Artık fiyat artışlarından da sorumlu olmayacağını ummaktadır."

Kar Şirketlere, Zarar Kamuya

Şirketlerin daha fazla kar garantisi taleplerini karşılamak için özelleştirmeler öncesinde otomatik fiyatlandırmanın acil olarak devreye alınmak istendiği, sokak aydınlatması gibi temel bir kamu hizmetinden şirketlerin muaf olmasını sağlayacak düzenlemeler yapılmaya çalışıldığı, serbest piyasa ve özelleştirme uygulamaları nedeniyle oluşan pahalı fiyatlardan ötürü oluşan dağıtım şirketlerinin borçlarının da kamuda bırakılacağı anlatıldı.

Tüm devletlerin stratejik planlar hazırlayarak enerji güvenliğini korumaya çalıştığı, özelleştirme ve serbestleştirmenin tartışılır hale geldiği, tekellerle baş edebilmenin yollarının arandığı bir dünyada "ülke geleceğini yok edecek serbest piyasa ısrarı"nın kabul edilemez olduğu kaydedildi.

Açıklamada, enerji alanındaki politikalar ve uygulamalara ilişkin olarak şu eleştirilere yer verildi:

"AKTAŞ, ÇEAŞ örnekleri, tahkim tazminatları, yap-işlet-devret, yap-işlet, işletme hakkı devir sözleşmeleri nedeniyle ortaya çıkan fahiş fiyatlı elektrik, alım garantileri nedeniyle kamu kaynaklarının atıl kalması, milyarlarca dolara ulaşan kamu zararına yönelik AKP Hükümeti döneminde hiçbir çözüm bulunmadığı gibi aynı uygulamalar yeniden yapılmak istenmektedir. Bunun da ötesine geçilmiş olup, Dengeleme ve Uzlaştırma denilen sistemle özel sektörden alınan elektriğe kamu kaynakları üzerinden yüksek fiyatlar ödenmektedir.

Serbest Piyasa Politikaları İflas Etti

Elektrik alanında uygulanan serbest piyasa politikalarının bugün iflas ettiği ortadadır. Elektrikte arz açığıyla karşı karşıya kalınan bir dönemde ısrarla dağıtım özelleştirmelerinin yapılmaya çalışılmasını anlamak mümkün değildir. Böyle bir ortamda yapılacak özelleştirme, elektrik alanındaki kaosu daha da derinleştirecektir. Kaldı ki dağıtım hatlarının özelleştirilmesi kamu tekelinin özel tekele devri anlamına gelmektedir. Bu durum açıkça kamu yararına aykırıdır."

Satış Kamu Yararına Aykırı

ÖKP açıklamasında, Başkent, Sakarya ve İstanbul Anadolu Yakası (AYEDAŞ) elektrik dağıtım bölgelerinin özelleştirme ihalesinin başlangıcı, ertelenmesi, ardından AYEDAŞ'ın iptal edilip diğer iki ihalenin sürdürülmesi kararlarıyla kamu yararına ve hukuka aykırı uygulamalara başvurulduğu kaydedildi. ÖKP'nin ihale sürecine ilişkin saptamaları basın açıklamasında şöyle ortaya konuldu:

Özelleştirme İçin Şişkin Fatura

"- Özelleştirme için belirlenen yöntemde dağıtım ve perakende işini üstlenecek, üzerine istediği kadar üretim hakkına da sahip olarak yatay ve dikey olarak tekleşme olanağı verilen şirketler, 40 kalemde oluşan her türlü giderlerini tarife aracılığıyla halktan tahsil edeceklerdir. Bu kalemler içerisinde işletim giderlerinin dışında yatırım ve işletme hakkı devir bedeli de öngörülmektedir. Yani şirketler, dağıtım bölgeleri için ihalede belirlenecek tutarın tamamını, fazlasını ya da bir bölümünü işletme hakkı devir bedeli olarak halktan tahsil edeceklerdir. Yapacakları yatırım maliyetlerini de tarifeler aracılığıyla halktan toplayacaklardır. Kamunun kaynağı bulunmadığı söylemi bu noktada geçerliliğini yitirmektedir. Özel sektöre yalnızca kredi bulma işi düşmektedir ki, devletin kredi bulması durumunda çok daha ucuz faizle kredi bulabileceği açıktır. Dolayısıyla özel sektör aracılığıyla yapılacak yatırımlar ülkemize pahalıya mal olacaktır.

Koşullar Değişti, İhale Aynı

- İhalenin ertelenmesi üzerinden 1.5 yıl geçmiştir. Ekonomik koşulların bu denli hızlı değiştiği dünyada 1.5 yıl gibi bir sürenin erteleme kapsamında değerlendirilebilmesi mümkün değildir. İhalenin koşulları değişmiştir. Bu nedenle ihalenin zaten iptali gerektiği açıktır.

- Yeniden ihaleye çıkılması durumunda katılımcıların farklı olabileceği göz ardı edilmektedir. Öncelikle 3 dağıtım bölgesi için ihaleye çıkılmışken, ÖYK'nın yetkisiz bir şekilde aldığı kararla bu ihalelerden 2'si için devam, 1 tanesi için iptal yoluna gidilmiştir. Ekonomik gücünü bir bölge için yeterli gö-

ren bu nedenle de yalnızca iptal edilen bölgeye başvurmuş olan şirketler açısından haksız rekabet ortamına neden olunmuştur. Ön yeterlilik almak için başvuracak şirket sayısının artıp artmayacağına yönelik kimse kesin bir bilgiye sahip değildir. Dolayısıyla 1.5 yıl önceki ön yeterlilik koşullarına dayanılarak tekliflere yönelik sınırlandırma yapılmış olmaktadır.

- 1.5 yıl önce verilmiş olan ön yeterliliklerin halen geçerli sayılması ise abesle iştigaldir. Şirketlerin koşullarının değişmiş olabileceği, dağıtım bölgelerini işletme yeterliliğinden uzaklaşmış olabilecekleri dikkate alınmamıştır. Şirketlerin koşullarının yeni baştan değerlendirmeye muhtaç olduğu açıktır.

- Satılmak istenen bölgelerin koşulları da bu süreçte değişmiştir. Kayıp-kaçak oranlarından, sattıkları enerji miktarı ve abone sayılarına varıncaya kadar söz konusu dağıtım bölgelerinin ticari yapısındaki değişikliğin dikkate alınması zorunludur. Bu değişiklik nedeniyle de ihalenin iptali gerektiği açıktır.

- Ülkemizdeki enerji alanındaki yapı da 1.5 yıllık sürede önemli değişiklikler geçirmiştir. Enerji açığı had safhaya çıkmıştır. Bu yapıda elektrik dağıtımının özelleştirilmesi ülkemizin karanlıkta kalma tehlikesini artıracaktır. Dağıtım bölgelerinin devriyle yetersiz olan elektrik enerjisinin paylaşımında sorunlar ortaya çıkacaktır. Kamu merkezi bir planlama ile kesintileri dahi programlayamaz hale gelecektir ki, bu durum elektriğin önemli girdi oluşturduğu fabrikaların durması gibi Türkiye'nin ekonomik yapısında kritik noktada bulunan sanayi kuruluşları açısından ciddi açmazlar yaratacaktır. Ayrıca ikili anlaşmalar yoluyla kamu tarafından bu dağıtım şirketlerine elektrik verileceği garanti edilmiştir. Şimdi elektrik verilememesi nedeniyle yine kamu cezai yükümlülük üstlenmek zorunda kalabilecektir.

Şirketlere Kar Garantisi

- Özelleştirme ve serbest piyasa uygulamaları nedeniyle ülkemizde elektrik açığı her geçen gün artmakta, kamunun üstlendiği maliyetler de katlanmaktadır. Şirketlerin talepleri doğrultusunda devreye alınan dengeleme ve uzlaştırma sistemiyle elektrikte, "maliyet ve makul kar" ile açıklanamayacak fahiş fiyatlar ortaya çıkmaktadır. Bu artan fiyatları yansıtmak üzere otomatik fiyatlandırma mekanizmasının Yüksek Planlama Kurulu kararına göre temmuz ayından itibaren devreye alınması planlanmaktadır. Söz konusu otomatik fiyatlandırma ile satılacak dağıtım şirketlerine halkın cebinden kar garantisi sağlanmaktadır. Bu sistemle birlikte söz konusu ihalenin koşulları tamamiyle değişmektedir.

- Halen TBMM'de yeni bir yasa tasarısı görüşülmektedir. Bu yasa tasarısıyla da mevcut sistemin yeni baştan değiştirilmesi söz konusudur. Dağıtım özelleştirmelerine yönelik düzenlemelerde de değişikliğe gidilmektedir. Geçiş sürecinin tarihleri değiştirilmekte, geçiş süreci boyunca uygulanması öngörülen ulusal tarife mekanizması içine Kayseri ve Cıvırı Elektrik Dağıtım Şirketi de dahil edilmektedir. Tüm bu unsurlar ihalenin koşullarının yasayla da değiştirilmekte olduğunu ortaya koymaktadır.

- Özelleştirme İdaresi'nin açıklamasına göre ön yeterlilik alan şirketlere "güncellenen bilgileri" inceleme olanağı verilmiştir. Ancak bu güncellenen konular hakkında nedense kamuoyu bilgilendirilmemiştir. Ticari sır kavramı ile bile açıklanamayacak ölçüde muğlak bir ifade söz konusudur. Güncellemelerin nelere dair olduğu dahi açıklanmamıştır. Söz konusu güncellemelerin kapsamı bilinmemekle birlikte, ihale koşullarında esaslı değişiklik anlamına gelen bu güncellemelerin de ihalenin iptalini gerektirecek nitelikte olduğu düşünülmektedir." ◀

ÖKP'NİN OLUŞUMU ve İLKELERİ

Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan bu yana alın teriyle yarattığı tüm değerlerini yitiriyor. Kamu kaynakları ile biriktirilen, ülkemizin tüm değer ve birikimleri sermaye sınıfına peşkeş çekiliyor. SEK, Et ve Balık Kurumu ile başlayıp, kamu bankaları ile devam eden, bankaların özelleştirilerek içinin boşaltılması sonrası tekrar kamuya devredilen süreçleri de içeren özelleştirme yıkım ve soygunu; TEKEL, TCDD, limanlar, PETKİM, TÜPRAŞ, TELEKOM, köprü ve otoyolların özelleştirilmesiyle sürdürülüyor.

Kamu kuruluşları ve KİT'lerin özelleştirilmesi, devletin iktisadi yaşamdan uzaklaştırılması ile hantal, verimsiz ve bütçe üzerinde yük olduğu iddia edilen bu kuruluşlara aktarılan kaynakların eğitime, sağlığa ve sosyal güvenliğe aktarılacağı söylenerek halkımız aldatılmıştır.

İktidarlar kamu işletmelerinin başa- rısızlığı için seferber olmuştur;

Halkın kamu işletmeciliğinden soğutulması için her türlü çaba sarf edilmiştir. Kamu yatırımları aksatılmış, yetişmiş nitelikli personel uzaklaştırılmış, kamu işletmeciliği yatırımsızlığa mahkûm edilmiş, kamunun nakdi birikimi devlet için ucuz finans kaynağı olarak kullanılmış, teknolojinin gelişiminden yararlanılmamış, hizmet kalitesini arttırmasına engel olunmuştur. Ülkemizin gelişimi için üreten, kaynak, istihdam yaratan ve önemli yatırımları gerçekleştiren kamu işletmeleri zarar ettirilerek, özelleştirme lehine kamuoyu oluşturulmaya çalışılmıştır.

Zaman içinde haraç mezat özelleştirilen KİT'lerin bazıları ya taşınmazlarına el konulması ya da içinin boşaltılması

sonrasında, tekrar borçları ile devlete terk edilmiştir. Bu şekilde sektörlerinde kamu çıkarları açısından düzenleyici olan bu kuruluşların yok edilmesi gerçekleştirilmiştir.

Kapitalizmin yeni-liberal politikaları, yeni dünya düzeni ya da küreselleşme söylemi adı altında sürdürdüğü saldırısı, IMF ve Dünya Bankası'na yedeklenen siyasal iktidarların destek ve savunusu ile sürdürülmektedir.

